

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 22.7.2010
SEC(2010)964, galīgā redakcija

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

**par Eiropas nozaru sociālā dialoga
darbību un potenciālu**

SATURS

1.	Ievads	5
2.	Eiropas nozaru sociālā dialoga komitejas	6
2.1.	Komiteju dinamika.....	6
2.2.	Rezultātu dažādība un atbilstība.....	9
2.3.	Pielāgojoties paplašināšanai.....	12
3.	Uzlabot Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju konsultāciju un sarunu vešanas aspektu.....	13
3.1.	Eiropas sociālo partneru konsultāciju un pārvaldes potenciāls.....	13
3.2.	Sarunas un potenciāls vest sarunas par nolīgumiem	14
4.	Paplašināt Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju darbību un reprezentivitāti Eiropas līmenī	15
4.1.	Komiteju darbības diapazons un apmērs.....	15
4.2.	Jaunu dalībnieku iesaistīšana, lai pielāgotos pārmaiņām.....	16
4.3.	Veicināt dzimumu līdzsvaru	16
5.	Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju efektivitātes uzlabošana	17
5.1.	Sinergijas un informācija starp nozarēm.....	17
5.2.	Rezultātu efektivitāte un labāka to īstenošanas uzraudzība	18
5.3.	Labāka Eiropas fondu izmantošana	19
6.	Secinājums	19

1. pielikums. Eiropas nozaru sociālo partneru organizācijas, ar kurām notikušas konsultācijas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 154. pantu
2. pielikums. Saskaņā ar 154. pantu veiktās konsultācijas kopš 2006. gada
3. pielikums. Eiropas nozaru sociālā dialoga teksti un rezultāti
4. pielikums. Eiropas sociālā dialoga komiteju kopīgie rezultāti
5. pielikums. Dalībvalstu pārstāvji delegācijās, kas piedalījušās sociālā dialoga komiteju plenārsēdēs
6. pielikums. Pienākumi autonomu nolīgumu un uz procesu orientētu tekstu īstenošanas gaitā
7. pielikums. Eiropas nozaru padomes darba un prasmju jautājumos
8. pielikums. Sociālo partneru un nozaru sociālā dialoga komiteju iesaistīšanās Komisijas ietekmes novērtējuma procedūrā
9. pielikums. Pārskats par Komiteju *NACE* klasifikāciju
10. pielikums. Darbinieku skaits ES pa sektoriem 2008. gadā.

KOPSAVILKUMS

Šā dokumenta mērķis ir novērtēt Eiropas nozaru sociālā dialoga galvenos sasniegumus un veikt Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju darbības analīzi. Tajā aplūkotas komiteju darba pārmaiņas, rezultāti un potenciālā ietekme kopš 1998. gada un noteikti iespējamie uzlabojumi, lai paplašinātu konsultāciju un pārrunu procesu apjomu un kvalitāti.

Priekšvēsture. Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) Komisijai ir jāveicina un jāsekmē Eiropas starpnozaru un nozaru sociālais dialogs. Eiropas dalībvalstīs jau sen vērojama nozares dimensija, un tā ir atspoguļota sociālo partneru organizāciju struktūrā.

Pamatojoties uz Amsterdamas Līgumā paredzētajiem noteikumiem, 1998. gadā Komisija izveidoja Eiropas nozaru sociālā dialoga sistēmu. Tādējādi tā izveidoja 40 Eiropas sociālā dialoga komitejas, kuras tagad aptver 145 miljonus darba ņēmēju Eiropā ļoti svarīgās nozarēs (piemēram, *transporta, enerģētikas, lauksaimniecības, celtniecības, tirdzniecības, zvejniecības, valsts pārvaldes, metālapstrādes, kuģu būves, izglītības nozarēs* utt.)

Eiropas nozaru sociālā dialoga komitejas ir forumi, kuros var apspriesties par Eiropas politikas jomām. Tie ir arī instrumenti, lai vestu neatkarīgu sociālo dialogu starp Eiropas sociālajiem partneriem, kuri var izstrādāt kopīgas darbības un veikt pārrunas par vispārējas intereses jautājumiem, tādējādi tieši piedaloties ES darba tiesību aktu izstrādāšanā un politikā..

Komitejas strādā ar tādiem jautājumiem kā arodveselība un darba drošība, profesionālā apmācība, prasmes, vienlīdzīgas iespējas, mobilitāte, uzņēmumu sociālā atbildība, darba apstākļi, ilgtspējīga attīstība utt.

Rezultāti un izredzes. Komiteju darba rezultāti var būt dažādi — gan saistoši, gan nesaistoši, ieskaitot nolīgumus, kas īstenoti ar Eiropas tiesību aktu starpniecību. Pieņemto tiesību aktu skaits, kuri ir juridiski saistoši, nepārtraukti pieaug (kopš 2004. gada ir panākta vienošanās par četriem šādiem dokumentiem un ir pieņemtas četras jaunas direktīvas nodarbinātības, arodveselības un darba drošības jomā).

Šādi komiteju darba rezultāti ir ļāvuši uzlabot Eiropas nodarbinātības un sociālās politikas jomas, kā arī darba apstākļus Eiropā. Komitejām ir potenciāls darba turpināšanai. To pieredze un zināšanas par ekonomikas un sociālajām izmaiņām nozaru līmenī var palīdzēt izveidot piemērotu rūpniecības politiku. Tās var piedalīties sarunās par nolīgumu noslēgšanu, tādējādi palīdzot modernizēt attiecības rūpniecības nozarēs. Komitejas var izstrādāt priekšlikumus saistībā ar stratēģijas pamatprogrammu “Eiropa 2020”, tādējādi uzlabojot atbildību par stratēģiju un tās īstenošanu.

Lai veiktu uzlabojumus, Eiropas nozaru sociālajiem partneriem un to valsts filiālēm jāturpina uzlabot to administratīvais potenciāls, reprezentativitāte un jāsniiedz rezultāti. Lai nodrošinātu labāku sinerģiju starp komitejām un lielāku ieguldījumu Eiropas politikas jomās, Komisijai arī turpmāk būtu jāsniedz tām atbalsts un jāveic ciešāks monitorings.

1. IEVADS

Eiropas Savienībā uzskata, ka sociālais dialogs ir viens no Eiropas sociālā modeļa balstiem, kā arī sociālās kohēzijas un elastīguma instruments. To konkrēti pierādīja Lisabonas līguma stāšanās spēkā. Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) jaunajā 152. pantā uzsvērtā Eiropas apņemšanās veicināt Eiropas sociālo partneru lomu un atbalstīt sociālo dialogu. Tajā atzīta arī Eiropas sociālo partneru autonomija¹ Turklāt nozaru sociālais dialogs kopā ar sociālo dialogu starp nozarēm veido aizvien lielāku šā Eiropas pārvaldības instrumenta daļu.

Eiropas sociālā dialoga konsultatīvā loma jau tika atzīta Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšanas līgumā 1951. gadā un Romas līgumā 1957. gadā. Sarunu vešana tika sākta ar tā saucamo *Val Duchesse* procesu² 1985. gadā, un to tālāk izstrādāja Eiropas sociālo partneru nolīgumā. Tā rezultātā 1993. gadā Māstrihtas Līgumam pievienoja sociālo protokolu, kuru pēc tam 1997. gadā, pilnībā iekļāva³ Eiropas Līgumā.

Vēlāk Komisija pieņēma paziņojumu „Piemērot un veicināt sociālo dialogu Kopienas līmenī”⁴, un 1998. gada 20. maija lēmumu, kas jo īpaši risināja Eiropas sociālā dialoga nozaru dimensijas jautājumus un izveidoja Eiropas nozaru sociālā dialoga komitejas (turpmāk “komitejas”). Šīs komitejas ir vietas, kurās notiek uzticības veidošana, apmaiņa ar informāciju, diskusijas, konsultācijas, pārrunas un kopīgas darbības.

Atsaucoties uz konkrētas nozares Eiropas sociālo partneru lūgumu, Komisija turpina veidot komitejas nozarēs, kuras atbilst 1998. gada lēmuma nosacījumiem — Eiropas sociālajiem partneriem ir jābūt nodaļām vairākās valstīs; šīm nodaļām savukārt jābūt atzītām attiecīgajā dalībvalstī kā valsts sociālajiem partneriem; (pārstāvniecība valsts līmenī); Eiropas sociālajiem partneriem jābūt potenciālam vest pārrunas un pieņemt nolīgumus Eiropas līmenī; (kapacitāte vest sarunas); tiem jābūt piemērotām struktūrām un jābūt spējīgiem nodrošināt efektīvu līdzdalību. Pārstāvniecība Eiropas līmenī pamatojas uz šo trīs kritēriju kombināciju un uz regulārām Komisijas pārbaudēm⁵.

Līdz šim Komisijas ir izveidojusi 40 komitejas. Ar saviem lēmumiem, deklarācijām un nolīgumiem komitejas aptver gandrīz 145 miljonus darba ņēmēju, proti, vairāk nekā trīs ceturtdaļas no Eiropas darba ņēmējiem. Komitejas ir pieņēmušas vairāk nekā 500 dažāda veida tekstu⁶, kas lielākā vai mazākā mērā ir saistoši, tostarp nolīgumus, kuri dalībvalstīs jāīsteno, vai nu izmantojot Eiropas direktīvas vai valstu standarta procedūras. Eiropas sociālie partneri slimnīcās, jūras transportā, gaisa transportā un dzelzceļa nozarē kopā ir pieņēmuši sešus nolīgumus par darba apstākļiem, darba laiku un arodveselību un darba drošību, kurus īstenoja ar Padomes direktīvām.

¹ LESD 152. pants — “Savienība atzīst un savā līmenī veicina sociālo partneru lomu, ņemot vērā valstu sistēmu dažādību; tā veicina dialogu sociālo partneru starpā, ievērojot viņu autonomiju. Trīspusēja Sociālo lietu augstākā līmeņa sanāksme par ekonomikas izaugsmi un nodarbinātību veicina sociālo dialogu.”

² “Val Duchesse” ir termins, ko lieto, lai apzīmētu Eiropas sociālā dialoga pirmsākumus 1980. gadu vidū, tā dibināšanas sanāksme notika Briseles “Val Duchesse” pilī. Tas bija Komisijas priekšsēdētāja *Jacques Delors* iniciatīvas rezultāts, kad 1985. gada janvārī us sanāksmi ielūdza visu to valsts organizāciju priekšsēdētājus un ģenerālsekretārus, kuri bija saistīti ar ES sociālajiem partneriem (*UNICE* (tagad *BusinessEurope*), *CEEP* un *ETUC*).

³ LESD 154. un 155. pants (iepriekš 138. un 139. pants).

⁴ Komisijas paziņojums “Piemērot un veicināt sociālo dialogu Kopienas līmenī”, COM(1998)322, galīgā versija, 20.5.1998, un tai pievienotais Komisijas lēmums 98/500/EK; OV L 225, 12.8.1998., 27. lpp.

⁵ Saņemot palīdzību no *EUROFOUND* un saskaņā ar standarta metodoloģiju

⁶ Sociālā dialoga datu bāze: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=521&langId=en>.

Komitejas galvenokārt ir struktūras, kurās diskutēt un pieņemt lēmumus par to, kā uzlabot darba apstākļus un darba attiecības attiecīgajās nozarēs. Tādējādi komitejas piedalās ekonomikas un sociālās politikas modernizācijā. Eiropas sociālie partneri ir īpaši kompetenti savā nozarē un jautājumos, kas skar darba vietas. Tiem ir vislielākā pieredze, lai risinātu tādus jautājumus kā pārmaiņu vadība, darba drošība un arodveselība, darba tirgus integrācija, jaunatnes nodarbinātība, vienlīdzīgas iespējas un ilgtspējīga attīstība — visi nosauktie jautājumi ir ietverti arī 2000-2010 Lisabonas stratēģijā, un tie būs ietverti arī stratēģijā “Eiropa 2020”⁷. Tāpēc arī Eiropas sociālie partneri aizvien vairāk iesaistās Eiropas politikas veidošanas procesā.

Šo dienestu darba dokumentu sagatavoja pēc konsultācijām ar Eiropas sociālajiem partneriem 2009. gadā. Šīs konsultēšanās rezultātā tika iegūti 54 dokumenti, kurus 2009. un 2010. gada laikā apsprieda ar nozaru sociālajiem partneriem. Šajā dienestu darba dokumentā ņemtas vērā konkrētās diskusijas un noteikti iespējamie uzlabojumi, lai veicinātu Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju darbu.

2. EIROPAS NOZARU SOCIĀLĀ DIALOGA KOMITEJAS

2.1. Komiteju dinamika

Patlaban darbojas 40 Eiropas nozaru sociālā dialoga komitejas⁸ un notiek diskusijas par iespējamo jaunu komiteju izveidošanu ostu un sporta jomā⁹.

Pirmās paaudzes komitejas veidojās uz padomdevēju un apvienoto komiteju bāzes, kuras tika izveidotas kā Eiropas Ogļu un Tērauda Kopienas Līguma sastāvdaļa un bija pirmie soļi kopējā tirgus izveidē (*tērauds, kalnrūpniecība, lauksaimniecība, jūras zvejniecība*). Šīs komitejas vēlāk, pēc 1998. gada lēmuma, pārveidoja par nozares sociālā dialoga komitejām

Otrās paaudzes komitejas izveidoja, attīstoties iekšējam tirgum ar lielāku liberalizāciju, privatizāciju un darba ņēmēju pārrobežu mobilitāti. Šīs paaudzes komitejas izveidojās 1990. gados kā apvienotās komitejas vai neformālās darba grupas, 1999. gadā tām oficiāli piešķīra statusu (*būvniecība, banku sektors, tirdzniecība, apdrošināšana, pasta pakalpojumi, telekomunikācijas, elektroenerģija, izklaides nozare*). Kopš 2000. gada Eiropas sociālā dialoga komitejas modelis tiek izmantots arī citās nozarēs — slimnīcas, ēdināšanas, kuģu būves, audiovizuālās nozare, ķīmiskās rūpniecības un metālapstrādes, mašīnbūves un uz tehnoloģiju balstītas ražošanas nozares. Tās galvenokārt risina tādus jautājumus kā darba ņēmēju kvalifikācija un mobilitāte, darba drošība un arodveselība, prasmju trūkums vai veidi kā ietekmēt Eiropas politikas virzienus.

Neraugoties uz to, ka nozares ir ļoti nevienādi pārstāvētas ES dalībvalstīs, ka tās veidojošās organizācijas ir dažāda lieluma un ka atšķirīga ir sociālo partneru organizāciju struktūra¹⁰,

⁷<http://ec.europa.eu/eu2020/>.

⁸ Šis skaits ietver arī centrālās pārvaldes nozari, kura 2010. gadā sekmīgi izturēja pārbaudes posmu. Sk. arī tīmekļa vietnes: Eiropas nozaru sociālā dialoga dinamika, *Eurofound*, 2009,

⁹ Sociālie partneri lauksaimniecības pārtikas rūpniecībā arī pēta iespēju veidot sociālā dialoga komiteju saskaņā ar ieteikumu, ko sniegusi augsta līmeņa grupa par lauksaimniecības pārtikas rūpniecības nozares konkurētspēju..

¹⁰ Attiecībā uz sociālo partneru organizācijām, kas piedalās sanāksmēs, darba devēju organizācijas bieži vien pārstāv vairākas vienas nozares organizācijas (gaisa transporta vai banku nozare). Citās tautsaimniecības nozarēs tas ir vēl sarežģītāk, jo darba devēji var pārstāvēt konfliktējošus tirgus segmentus (privatizētās ekonomikas nozarēs.) Darba devēji ir iedalīti 62 dažādās Eiropas nozaru organizācijās. Šī situācija krasi atšķiras no situācijas arodbiedrībās, kuras ir daudz integrētākas (17), proti, Eiropas Arodbiedrību konfederācijā un tās lielajās nozaru federācijās. Turklāt komiteju delegāciju sastāvā var būt arī organizācijas, kuras Komisijas ir atzinusi par Eiropas nozaru sociālajiem partneriem un citi sociālo partneru pārstāvji, kas komitejām piešķir papildu reprezentivitāti.

1998. gadā izveidotās komitejas ir izstrādājušas vienotu sistēmu, kuras ietvaros var darboties vairāki sociālā dialoga veidi, izmantojot dažādas darba metodes un sanāksmju struktūru.

Visām komitejām ir kopīgi konkrēti elementi. Eiropas organizācijas, kam ir kopēji mērķi, darba kārtība un darba programmas un kas atzīst viena otru, ja vēlas, var izveidot komiteju, iesniedzot kopēju pieteikumu Komisijai, kas novērtēs šādas komitejas reprezentivitāti. Pēc tam Komisija sniegs loģistikas un darbības atbalstu. Eiropas sociālajiem partneriem, kuri vēlas provizoriski izmēģināt nozaru sociālo dialogu pirms tie oficiāli apņemas uzsākt darbību, Komisija piedāvā sākotnējo pārbaudes posmu. Tas dod lielāku elastību un šādu risinājumu izmantoja *centrālās pārvaldes* gadījumā.

Šāds process palīdz integrēt Eiropas sociālā dialoga principus Eiropas un valstu līmenī. Tas palīdz veidot uzticību, veidot partnerības pieeju un veicina atbilstošu struktūru izveidi ar sociālo partneru reprezentatīvām organizācijām. Pārbaudes posms var dot iespēju sociālajiem partneriem iepazīties ar Eiropas sociālās politikas jomām un izprast Komisijas uzdevumus un iespējas.

1. tabula – Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju (NSDK) izveidošana

	Nozares (40)	Eiropas nozaru sociālie partneri		Neformālā struktūra	Formālās NSDK
		Darbaņēmēji (17)	Darba devēji (62)		
1. paaudze	Tērauds	EMF	Eurofer	1951*	2006
	Ieguves rūpniecība	EMCEF	APEP, EURACOAL, UEPG, IMA, Euromines	1952*	2002
	Lauksaimniecība	EFFAT	GEOPA/COPA	1964**	1999
	Autotransports	ETF	IRU	1965**	2000
	Iekšējo ūdensceļu transports	ETF	EBU, ESO	1967**	1999
	Dzelzceļi	ETF	CER, EIM	1972**	1999
	Jūras zvejniecība	ETF	Europêche, COGECA	1974**	1999
	Jūras transports	ETF	ECSA	1987**	1999
2. paaudze	Cukura nozare	EFFAT	CEFS	1969	1999
	Apavu nozare	ETUF TCL	CEC	1982	1999
	Viesnīcu, restorānu un ēdināšanas/ tūrisma nozare	EFFAT	Hotrec	1983	1999
	Tirdzniecības nozare	UNI europa	EuroCommerce	1985	1999
	Apdrošināšanas sabiedrības	UNI europa	CEA, BIPAR, AMICE	1987	1999
	Telesakaru nozare	UNI europa	ETNO	1990**	1999
	Banku nozare	UNI europa	EBF-BCESA, ESG, EACB	1990	1999
	Gaisa transports	ECA, ETF	ACI-Europe, AEA, CANSO ERA, IACA, IAHA,	1990**	2000
	Tīrīšanas un uzkopšanas uzņēmumu nozare	UNI europa	EFCI	1992	1999
	Būvniecība	EFBWW	FIEC	1992	1999
	Tekstila/apģērbu rūpniecības nozare	ETUF:TCL	Euratex	1992	1999
	Privāto apsardzes uzņēmumu nozare	UNI europa	CoESS	1993	1999
	Pasta pakalpojumi	UNI europa	PostEurop	1994**	1999
	Kokapstrāde	EFBWW	CEI-Bois	1994	2000
	Elektroenerģijas ražošana	EPSU, EMCEF	Eurelectric	1996	2000
	Individuālie pakalpojumi	UNI europa	Coiffure EU	1998	1999
	Miecēšana un ādu apstrāde	ETUF:TCL	COTANCE	1999	2001
	Priekšnesumu/izklaide s/ nozare	EAEA	Pearle		1999
	Pagaidu darbs	UNI europa	Eurociett		1999
	Mēbeles	EFBWW	UEA, EFIC		2001

3. paaudze	Kuģu būve	EMF	CESA		2003
	Audiovizuālā nozare	EUROMEI, EFJ, FIA, IFM	EBU, ACT, AER, CEPI, FIAPF		2004
	Ķīmiskā rūpniecība	EMCEF	ECEG		2004
	Pašvaldības un reģionālā pārvalde	EPSU	CEMR	1996	2004
	Slimnīcas	EPSU	HOSPEEM		2006
	Ēdināšanas uzņēmumi	EFFAT	FERCO	1998	2007
	Gāze	EMCEF, EPSU	EUROGAS		2007
	Profesionālais futbols	FIFPro	EPFL, ECA		2008
	Metālapstrāde***	EMF	CEEMET	2006	2010
	Papīrrūpniecība	EMCEF	CEPI		2010
	Izglītība	ETUCE	EFEE		2010
	Valsts pārvaldes iestādes	TUNED (EPSU+CESI)	EUPAN (European public administrations network)	Pārbaudes posms (2008-2010)	

* Padomdevējas komitejas atbilstīgi EOTK Līgumam**Apvienotās komitejas atbilstīgi Romas Līgumam

*** Metālapstrādes, mašīnbūves un uz tehnoloģiju balstītas ražošanas nozares

2.2. Rezultātu dažādība un atbilstība

Komisija 1998. gada paziņojumā norādīja, ka Eiropas sociālā dialoga komitejas ir instruments konsultācijām, sarunu vešanai un kopīgām darbībām. Tā 2004. gadā ieteica tipoloģiju¹¹, pēc kuras klasificēt sociālā dialoga rezultātus, kas rāda, ka teksta pievienotā vērtība nav atkarīga tikai no tā, vai dokuments ir saistošs, bet arī no tā uzraudzības un efektīvas īstenošanas.

Rezultāti var būt šādi.

- 1) nolīgumi** (kuri ir vai nav īstenoti ar Eiropas direktīvām), kas ir saistoši, tiem ir jāveic uzraudzība, jo to pamatā ir Lisabonas līguma 155. pants;
- 2) uz procesu orientēti teksti** (*rīcības pamatnostādnes/pamatprincipi, vadlīnijas, rīcības kodeksi, politikas ievirzes/orientācijas*), kuriem, kaut arī tie nav juridiski saistoši, ir jāveic uzraudzība un regulāri jānovērtē to īstenošana;
- 3) kopīgie atzinumi un instrumenti**, lai ietekmētu Eiropas politikas virzienus un dalītos zināšanās.

Lielākajā daļā no Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju pieņemtajiem tekstiem it ietverti tehniskie instrumenti, kas paredzēti, lai konkrētiem jautājumiem piešķirtu Eiropas dimensiju (*piemēram, kopīgās tīmekļa vietnes par būvniecības nozares darba ņēmēju norīkošanu; vienotas arodapmācības CV lauksaimniecībā; norādes un regulāri ziņojumi par atbildīgu pārstrukturēšanu cukura rūpniecībā, u.tt.*) Eiropas nozaru sociālais dialogs ir pieņēmis arī saistošus nolīgumus, kuri ir īstenoti ar Eiropas direktīvām vai ar valsts iekšējām procedūrām nozaru un vairāknazaru līmenī.

Visumā komiteju darbību nevar novērtēt, pamatojoties tikai uz izstrādāto dokumentu skaitu. Konkrētus pasākumus valsts vai uzņēmuma līmenī ne vienmēr var dokumentēt un rezultātu lielākā daļa ir pēc būtības drīzāk kvalitatīvi, jo tie mērķēti uz izpratnes uzlabošanu, sociālā dialoga atbalstu valsts/reģionu vai uzņēmuma līmenī, vai uz politikas veidošanas ietekmēšanu. Kopīgi teksti, labas prakses prezentācijas vai sadarbība kopīgos projektos

¹¹ Komisijas paziņojums "Partnerība pārmaiņām paplašinātā Eiropā — Eiropas sociālā dialoga ieguldījuma stiprināšana" (COM(2004)0557, galīgā versija 2004. gada 12. augusts.

(semināros, konferencēs, mācībās, darbsemināros) sniedz sociālajiem partneriem iespējas mācīties vienam no otra un veidot uzticības pilnu atmosfēru.

Spēcīgs instruments Eiropas politikas ietekmēšanai un nozares interešu aizstāvībai ir kopīgie atzinumi un ieguldījums konsultācijās, piemēram, debatēs par darba ņēmēju norīkošanu¹² un par pakalpojumiem iekšējā tirgū¹³ būvniecības nozarē.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 16. decembra Direktīvu 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū.

2. tabula – Piemēri ar nozīmīgiem instrumentiem un Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju darbības rezultātiem (2006 - 2010)

Lauksaimniecība	Pamatnolīgums par darbinieku aizsardzību pret darba izraisītiem balsta un kustību sistēmas darbības traucējumiem (2006)
Gaisa transports	Vadlīnijas par konsultāciju mehānismiem par funkcionālajiem gaisa telpas blokiem (2007)
Tirdzniecība	Instrumentu komplekts, lai novērstu trešās puses vardarbību tirdzniecībā (2009)
Būvniecība	Rekomendācijas par pašnodarbinātību un viltus pašnodarbinātību (2010) Kopējā norīkojumu datu bāze (2008)
Ēdināšanas uzņēmumi	Kopīgais paziņojums par lieko svaru (2007)
Elektroenerģijas ražošana	Instrumentu komplekts sociāli atbildīgai pārstrukturēšanai un paraugprakses vadlīnijas (2008)
Gāze	Instrumentu komplekts demogrāfiskajām pārmaiņām, novecošanas procesu pārvaldīšanai un kompetencēm (2009)
Slimnīcas	Rīcības kodekss ētiskai pārrobežu pieņemšanai un saglabāšanai darbā un kontroles pasākumi (2008)
Tīrīšanas un uzkopšanas uzņēmumi	Rokasgrāmata par ergonomiku uzkopšanas darbībās (2007)
Apdrošināšanas sabiedrības	Kopīgais paziņojums par demogrāfijas problēmām (2010)
Vietējās un reģionālās pašvaldības	Vadlīnijas par dzimumu līdztiesības rīcības plānu izstrādāšanu (2007)
Individuālie pakalpojumi	Nolīgums par Eiropas frizieru sertifikātu ieviešanu (2009)
Privātie apsardzes uzņēmumi	Eiropas mācību instrumentu komplekts trim privātās apsardzes darbībām. 1. Mobilā patrulēšana, 2. Signalizācijas centri, 3. Lidostu drošība (2006)
Dzelzceļi	Koncepcija par darbā pieņemšanu dzelzceļa nozarē — rekomendācijas (2007) Kopīgās rekomendācijas par labāku sieviešu reprezentēšanu un integrēšanu dzelzceļu nozarē (2007)
Jūras zvejniecība	Rokasgrāmata par nelaimes gadījumu novēršanu jūrā un zvejnieku drošību (2007)
Cukura nozare	Piektais īstenošanas ziņojums (2007) par rīcības kodeksu uzņēmumu sociālajai atbildībai

Ādas/miecēšanas nozare	Sociālais un apkārtējās vides standarts (2008)
Telesakaru nozare	Daudzveidība darbā — pārskats par paraugpraksi (2007)
Tekstilizstrādājumi un apģērbi	Ieteikumi. Kā nodrošināt labāku rūpniecisko pārmaiņu un nozares pārstrukturēšanas sagatavošanu (2008)

3. tabula – Eiropas nozaru un vairāknozaru nolīgumi (īstenoti ar ES direktīvām vai valsts iekšējām procedūrām)

Nozares	Nolīgumi
Slimnīcas	Padomes 2010. gada 10. maija Direktīva 2010/32/ES, ar ko īsteno <i>HOSPEEM</i> un <i>EPSU</i> noslēgto Pamatnolīgumu par asu instrumentu radītu ievainojumu novēršanu slimnīcu un veselības aprūpes nozarē
Jūras transports	Padomes 2009. gada 16. februāra Direktīva 2009/13/EK, ar ko īsteno Eiropas Kopienas Kuģu īpašnieku asociāciju (EKKĪA) un Eiropas Transporta darbinieku federācijas (ETDF) Nolīgumu par 2006. gada Konvenciju par darbu jūrniecībā un groza Direktīvu 1999/63/EK
	Padomes 1999. gada 21. jūnija Direktīva 1999/63/EK par Eiropas Kopienas Kuģu īpašnieku asociācijas (EKKĪA) un Eiropas Savienības Transporta darbinieku arodbiedrību federācijas (ESTDAF) nolīgumu par jūrnieku darba laika organizēšanu
Dzelzceļi	Padomes 2005. gada 18. jūlija Direktīva 2005/47/EK par Nolīgumu starp Eiropas Dzelzceļa kopienas (<i>CER</i>) un Eiropas Transporta darbinieku federāciju (ETF) par dažiem to mobilo darbinieku izmantošanas nosacījumu aspektiem, kuri sniedz savstarpējas izmantojamības pārrobežu pakalpojumus dzelzceļa sektorā
Gaisa transports	Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/79/EK par Eiropas Nolīgumu par civilās aviācijas mobilo darba ņēmēju darba laika organizēšanu, kas noslēgts starp Eiropas Aviokompāniju asociāciju (AEA), Eiropas Transporta darbinieku federāciju (ETF), Eiropas Lidotāju asociāciju (<i>ECA</i>), Eiropas Reģionālo aviokompāniju asociāciju (ERA) un Starptautisko aviosabiedrību asociāciju (<i>IACA</i>)
Visas rūpniecības nozares	Nolīgums par strādnieku veselības aizsardzību, labi apstrādājot un izmantojot kristālisko silīcija oksīdu un to saturošos ražojumus (parakstīts 2006. gada 25. aprīlī)

2.3. Pielāgojoties paplašināšanai

Ņemot vērā pēdējo (2004. un 2007. gada) paplašināšanos pieredzi, visas Eiropas nozaru sociālo partneru organizācijas ir paplašinājušas partnerību, iekļaujot tajā attiecīgo nozaru sociālos partnerus jaunajās dalībvalstīs.

Komisijas pilnībā apzinās, ka ir sarežģīti veicināt Eiropas sociālo dialogu 27 dalībvalstīs, jo Eiropas nozaru sociālie partneri pārstāv valstu organizācijas, kas darbojas dažādās valstīs, runā dažādās valodās un darbojas dažādās sociāli ekonomiskajās vidēs, dažādās valsts darba

attiecību sistēmās¹⁴. Turklāt darba koplīgumu slēgšanas dimensija daudzās jaunajās dalībvalstīs bija vāji attīstīta. Tāpēc Komisija atbalstīja Eiropas un valstu sociālo partneru iniciatīvas uzlabot sociālo partneru administratīvo potenciālu, jo īpaši konverģences reģionos, un veicināt Eiropas sociālā dialoga paplašināšanu uz jaunajām dalībvalstīm¹⁵.

Lai nodrošinātu Eiropas sociālā dialoga procesa leģitimitāti un lai visās dalībvalstīs sasniegtu valsts līmenī efektīvus rezultātus, tajā ir aktīvi jāiesaista visi valstu sociālie partneri. Eiropas sociālie partneri ir guvuši panākumus, nodrošinot nodaļu dalībnieku iekļaušanu delegācijās, tomēr vēl ir daudz darāmā, piemēram, nozarēs, kurās vēl joprojām dominē tradicionālie, bieži vien valsts īpašumā esošie uzņēmumi.

3. UZLABOT EIROPAS NOZARU SOCIĀLĀ DIALOGA KOMITEJU KONSULTĀCIJU UN SARUNU VEŠANAS ASPEKTU

3.1. Eiropas sociālo partneru konsultāciju un pārvaldes potenciāls

Tāpēc arī Eiropas sociālie partneri aizvien vairāk iesaistās Eiropas politikas veidošanas procesā.

Saskaņā ar Lisabonas Līguma 154. pantu Komisija konsultējas ar Eiropas sociālajiem partneriem par jebkuras Eiropas sociālās politikas iniciatīvas principiem un saturu. Pēdējos gados ir palielinājies šo oficiālo konsultāciju biežums un skaits (skat. 2. pielikumu). Arī Komisijas dienesti, kas nodarbojas ar nozaru (*piemēram, tirdzniecības, iekšējā tirgus, izglītības, rūpniecības vai transporta*) politikas jautājumiem, konsultējas ar Eiropas sociālajiem partneriem.

Komisijas ir izstrādājusi metodoloģiju un procedūru, lai veiktu visu tās iniciatīvu **ietekmes novērtējumu**. Novērtējuma vadlīnijās ietverta konkrēta norāde uz konsultācijām ar Eiropas nozaru sociālā dialoga komitejām, kas pēdējām dod jaunu iespēju piedalīties Eiropas politikas virzienu veidošanā¹⁶. Lai sociālie partneri varētu efektīvi veikt šo jauno uzdevumu, tiem ir jābūt kapacitātei laikā sniegt atsauksmes šādām konsultācijām.

Eiropas nozaru sociālie partneri arī var aktīvi darboties, lai veicinātu valsts nozaru novērošanas centru, citu organizāciju un izglītības un apmācību sniedzēju pārstāvju sadarbības tīklus, kuru mērķis ir apmaiņa ar informāciju un ar labāko pieredzi Eiropas līmenī saistībā ar nodarbinātības tendencēm un vajadzīgajām prasmēm (skat. 7. pielikumu). Dažās nozarēs tuvākajā laikā tiks uzsākti tādi sadarbības tīklu izmēģinājumu projekti, aktīvi piedaloties Eiropas sociālajiem partneriem. . Kā turpmāko pasākumu 2008. gada decembra Komisijas paziņojumam “Jaunas iemaņas jaunām darba vietām”¹⁷ un 2009. gada jūnija

¹⁴ Pēc paplašināšanās Eiropas sociālo partneru skaitā dažreiz ir bijuši jauni dalībnieki, kuriem ne vienmēr ir bijis potenciāls darba koplīgumu slēgšanā.

¹⁵ Eiropas Sociālais fonds (ESF) var sniegt ievērojamu atbalstu iniciatīvām, kuru mērķis ir uzlabot pārvaldes potenciālu jauno dalībvalstu sociālo partneru organizācijās. Turklāt Komisijas budžeta pozīcijās attiecībā uz sociālo dialogu un darba attiecībām ir paredzēts atbalsts konkrētiem projektiem nozaru līmenī.

Komitejām tika organizētas vairāk nekā divpadsmit apaļā galda tikšanās un valsts apmeklējumi (skatīt Eiropas Komisijas ziņojuma “Darba attiecības Eiropā, 2008” 8. nodaļu. Lai veicinātu jauno dalībvalstu un kandidātvalstu nozaru sociālos partnerus pilntiesīgi piedalīties Eiropas nozaru dialogā un lai uzlabotu to pārvaldes potenciālu, sociālie partneri tekstilizstrādājumu un apģērba, kā arī ādu micēšanas un apstrādes nozarē no 2006. līdz 2008. gadam ar Eiropas Komisijas atbalstu realizēja divus projektus. Šo projektu nobeigumā parakstīja valstu rīcības plānu un to īstenošanu.

¹⁶ http://ec.europa.eu/governance/impact/commission_guidelines/commission_guidelines_en.htm

Lai nodrošinātu pārredzamu un efektīvu konsultāciju norisi, Komisija vienlaicīgi ar savu darba programmu publicēs sarakstu ar visiem plānotajiem ietekmes novērtējumiem.

¹⁷ Jaunas prasmes jaunām darba vietām — pašreizējā rīcība.

paziņojumam “Kopīgā apņemšanās nodarbinātībai”¹⁸ Komisija izskatīja iespēju izveidot **Eiropas padomes darba un prasmju jautājumus**. Ekspertu grupa par jaunām iemaņām jaunās darba vietās¹⁹ šo iniciatīvu arī ieteica kā vienu no galvenajām darbībām, un to atbalstīja Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja²⁰.

Lai Eiropas sociālie partneri varētu pozitīvi reaģēt uz aizvien biežākajiem aicinājumiem piedalīties un sniegt konsultācijas, tiem jānodrošina, ka konsultācijas ir saskaņotas starp dalībniekiem, kā arī jānodrošina kapacitāte sniegt rezultātus un ieguldījumu. Tomēr sociālo partneru potenciāls atkarīgs no to nodaļām dalībvalstīs, kuru spēks un resursi var būt ierobežoti vai kuru struktūra varbūt vēl nav līdz galam izveidota, jo īpaši jaunajās dalībvalstīs un nozarēs, kurās tiek veiktas strukturālas pārmaiņas, tostarp notiek jaunu dalībnieku ienākšana. Ir ļoti svarīgi, ka valstu nozaru sociālie partneri un pārvaldes iestādes uzlabo un nosaka savu potenciālu, pilnībā izmantojot Eiropas fondus no budžeta sociālā dialoga pozīcijām un Eiropas Sociālo fondu²¹. Ņemot vērā to, ka Eiropas nozaru sociālie partneri var spēlēt galveno lomu politikas veidošanas procesā, šis potenciāla jautājums ir ārkārtīgi svarīgs.

3.2. Sarunas un potenciāls vest sarunas par nolīgumiem

Eiropas sociālais dialogs kopā ar Eiropas tiesību aktiem sociālajā jomā ir galvenais instruments Eiropas Savienības darba standartu uzlabošanā un darba tirgus modernizēšanā.

Kopš Amsterdamas Līguma²² pieņemšanas Eiropas sociālais dialogs ir bijis autonomas Eiropas sociālās politikas tiesību aktu avots. Eiropas sociālie partneri var pieņemt nolīgumus, kurus var īstenot ar Padomes direktīvām, kas tos padara par juridiski saistošiem visiem darba devējiem un darba ņēmējiem Eiropā, pēc tam kad tie ir transponēti valsts tiesību aktos vai kolektīvajos līgumos (*erga omnes* efekts); tie var arī pieņemt autonomus nolīgumus, kurus īsteno, izmantojot standarta valsts procedūras. Tādā gadījumā nolīgumi ir saistoši tikai to parakstītājiem un to nodaļām (relatīvais efekts)²³.

Komisija 1998. gada paziņojumā par Eiropas sociālo dialogu mudināja izstrādāt kopīgas darbība un vest sarunas starpnozaru un nozares līmenī. Tā jo īpaši uzsvēra Eiropas nozaru sociālā dialoga potenciāla nozīmi. Tādējādi kapacitāti vest sarunas par nolīgumiem Eiropas līmenī ietvēra nosacījumos, kas ļauj piedalīties komiteju darbā. Šī sarunu vešanas dimensija Eiropas nozaru sociālajiem partneriem izrādījās ļoti noderīga, lai varētu pielāgot vispārējos ES darba laika noteikumus īpašiem apstākļiem attiecīgajās nozarēs, piemēram, dzelzceļā, gaisa vai jūras transportā. Nozaru sociālā dialoga sarunas arī tika uzsāktas, lai sagatavotos konsultācijām par iespējamām likumdošanas iniciatīvām (nolīgumi par asu instrumentu radītu

¹⁸ COM(2009) 257 galīgā redakcija Kopīgā apņemšanās nodarbinātībai.

¹⁹ *Jaunas prasmes jaunām darba vietām* — Pašreizējā rīcība

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=697&furtherNews=yes>.

²⁰ Izpētes atzinums CCMI/68, kas pieņemts 2010. gada 17. februārī “Prasmju pielāgošana pārmaiņām pakalpojumu nozarē un rūpniecībā — kā to varētu sekmēt Eiropas līmeņa nozaru padomju nodarbinātības un prasmju jautājumus izveidošana?”

²¹ 2007. gada 31. jūlija Regulas (EK) Nr. 1081/2006 5. panta 3. punkts: “Saskaņā ar konverģences mērķi attiecīgu daļu ESF resursu piešķir spējas veidošanai, kas ietver apmācību, tīklošanas pasākumus, sociālā dialoga stiprināšanu un darbības, ko kopīgi veic sociālie partneri, jo īpaši saistībā ar darba ņēmēju un uzņēmumu pielāgošanās spēju, kā minēts 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā.”

²² LESD 155. pants (bijušais 139. pants).

²³ Šāda iespēja neizslēdz iespēju, ka nolīgumu pilnībā vai daļēji piemēro vai transponē caur tiesību aktiem valsts līmenī — Skat. Komisijas 2008. gada 2. jūlija darba dokumentu “Ziņojums par Eiropas sociālo partneru tādārba pamatnolīguma īstenošanu”. SEC(2008)2178.

ievainojumu novēršanu slimnīcu un veselības aprūpes nozarē, pret kristāliskā silīcija putekļiem rūpniecībā vai par *ILO* jūras lietu konvencijas īstenošanu).

Jaunākās tendences liecina, ka nozaru nolīgumu skaits varētu vēl pieaugt un ka šādas sarunas aizvien mazāk ir atkarīgas no oficiālām konsultācijām, ko uzsākusi Komisija. Tiek uzsāktas vai turpinās sarunas vairākās nozarēs, tostarp individuālo pakalpojumu, profesionālā futbola, iekšzemes ūdensceļu un jūras zvejniecības nozarēs.

Tomēr sociālie partneri vēl nav pilnībā izmantojuši potenciālu, ko šis pamatnolīgums piedāvā nozaru sarunām. Piemēram, lielākās nozares, kurās dominē lieli starpnacionāli uzņēmumi (*tērauda, telesakaru, ķīmiskās rūpniecības, gaisa transporta nozares*) parasti nepievērš lielu uzmanību Eiropas nozaru līmenim, jo to sociālie partneri dod priekšroku sarunām uzņēmumu līmenī, tostarp sarunām Eiropas Uzņēmumu padomēs. Līdz brīdim, kad pieņēma nolīgumu par asu instrumentu radītu ievainojumu novēršanu slimnīcās, ko pabeidza 2009. gadā, valsts sektors nozaru sarunās nepiedalījās.

Lai risinātu pašreizējo darba pasaules sarežģītību ES līmenī ir jāizmanto elastīgi regulatīvi risinājumi tādā mērā, ka tos pamato ar subsidiaritāti²⁴. Tādiem jautājumiem kā veselība un drošība, darba apstākļi un darba laiks dažos gadījumos ir skaidri izteikta konkrēta nozares dimensija. Nozares sociālo partneru potenciāls vest sarunas un rast līdzsvarotus kompromisus un to īpašā kompetence praksē var tiem būt noderīgi efektīvai dalībai konkrētu jautājumu risināšanā nozares līmenī, ja šie jautājumi ir svarīgi visām vai vismaz lielākajai daļai no dalībvalstīm. Komisija, ja vajadzīgs, vēlas sniegt tehnisko un finanšu atbalstu šādām sarunām. Saskaņā ar Eiropas tiesību aktiem un juridisko dokumentu sagatavošanas kvalitāti ļoti svarīgi ir īstenot nolīgumus ar Eiropas direktīvām; Komisija vajadzības gadījumā ir gatava sniegt juridisku palīdzību šādās sarunās.

4. PAPLAŠINĀT EIROPAS NOZARU SOCIĀLĀ DIALOGA KOMITEJU DARBĪBU UN REPREZENTATIVITĀTI EIROPAS LĪMENĪ

4.1. Komiteju darbības diapazons un apmērs

Kopš 1998. gada Komisijai ir jāizveido komitejas svarīgās ekonomikas nozarēs (*būvniecība, lauksaimniecība, pasta pakalpojumi, slimnīcas, izglītība, tirdzniecība, metālapstrāde, mašīnbūve un uz tehnoloģiju balstītas ražošanas nozares*), kā arī mazāk svarīgās nozarēs, tādās kā kuģubūve vai ļoti mazās nozarēs, tādās kā profesionālais futbols. Tas paskaidro jautājumu par komiteju darbības jomu nodalīšanu. Konkrētas nozares²⁵ darbības jomas perimetra noteikšana ir jo grūtāk izdarāma, ņemot vērā lielo nozaru sociālā dialoga dažādību un darba koplīgumu slēgšanas aptvēruma dažādību dažādās dalībvalstīs. Turklāt komiteju struktūra dažādās nozarēs ir atšķirīga.

Komisija vērtē, vai konkrētas nozares robežas atbilst attiecīgai saimnieciskajai darbībai, un ņem vērā šīs nozares sociālo partneru institucionālo konfigurāciju, paturot prātā, ka konkrētu rezultātu sasniegšanai ir vajadzīgs kritiskais svars. Praksē nozares sociālā dialoga komitejas darbības joma ir cieši saistīta ar tās dalībnieku reprezentivitāti²⁶. Tāpēc komitejām jābūt pēc

²⁴ Kā liecina arodveselības un darba drošības vai darba laika jautājumi, nozares dimensija ir svarīga to sastāvdaļa.

²⁵ Pamatojoties uz NACE klasifikāciju un saskaņā ar *EUROFOUND* pieņemto metodoloģiju, kas patlaban veic pētījumu par pārstāvību http://www.eurofound.europa.eu/eiro/comparative_index.htm.

²⁶ Darba devēju organizāciju struktūra parasti veidota šaurā jomā, bet arodbiedrības parasti ir izveitotas uz plašāka pamata.

iespējas aptverošām²⁷ un tik šauri orientētām, cik tas vajadzīgs komitejas ieinteresētajām personām. Tajā jābūt pārstāvētiem visiem svarīgākajiem partneriem, un tai jānodrošina atbilstīga pārstāvība.

Šāda pieeja nozaru apmēram netraucē Komisijai pēc *ad hoc* principa veicināt darba grupu izveidi, lai risinātu jautājumus nozaru apakškategoriās (*gaisa satiksmes pārvaldība gaisa transportā*) vai vairāknozaru (piemēram, tirdzniecības politika, ilgtspējība, ietekmes novērtējumi un uzraudzības mehānismi), vai lai uzsāktu sarunu procesu (piemēram, vajadzības gadījumā *par kristālisko silīcija oksīdu*).²⁸

4.2. Jaunu dalībnieku iesaistīšana, lai pielāgotos pārmaiņām

Nozaru robežas arī jānosaka, ņemot vērā strukturālās pārmaiņas, kas ietekmē ekonomiskās darbības un nodarbinātības struktūras globalizācijas, tirgus attīstības un tehnoloģijas izmaiņu rezultātā.

Katrā konkrētā nozarē var veidoties vai izzust jauni ekonomiskie un sociālie dalībnieki. Pēdējos gados parādījušies tādi jauni uzņēmumi kā *lēto cenu uzņēmumi* gaisa transportā, *privātie operatori* pasta un telekomunikāciju pakalpojumu jomā, *apakšuzņēmēji* lauksaimniecībā. Valsts sektorā dažas organizācijas tika privatizētas un pārstrukturētas. Turklāt sociālo partneru organizāciju struktūra var mainīties Eiropas un valsts līmenī, izveidojoties jauniem, spēcīgākiem dalībniekiem. Piemēram, mazie un vidējie uzņēmumi aizvien vairāk ir ieinteresēti Eiropas nozaru sociālajā dialogā.

Jauni uzņēmumi, kas ierodas tirgū, ne vienmēr ir ieinteresēti vai arī tie nav pienācīgi organizēti, lai piedalītos sociālo partneru organizāciju darbā. Lai nodrošinātu to, ka delegāciju sastāvs atspoguļo pārmaiņas ekonomikā un nodarbinātībā, komitejām jāveicina un jāmudina jauno tirgus dalībnieku iesaistīšanās delegācijās, ja tie vēlētos piedalīties Eiropas sociālajā dialogā un ja tie atbilstu attiecīgajiem kritērijiem. Ja šādi jauni dalībnieki piedalās komiteju darbā, pamatojoties uz savstarpēju atzīšanu un vienošanos, tie var paaugstināt katras konkrētās nozares reprezentivitāti. Visu atbilstošo partneru integrācijai var līdzēt tādi vienkārši pasākumi kā ielūgumi piedalīties darbā un/vai sanāksmēs pilntiesīgu locekļu vai novērotāju statusā²⁹. Veicot komiteju uzraudzību, Komisija īpaši pievērsīs uzmanību šim jautājumam, vienlaikus pilnībā ievērojot sociālo partneru autonomiju.

4.3. Veicināt dzimumu līdzsvaru

Dažas komitejas ir pieņēmušas aktus un projektus par dzimumu līdztiesību darba tirgū, piemēram, līdztiesības rīcības plānus vai paraugprakses vadlīnijas darba vietām. Tomēr sievietes joprojām ir mazāk pārstāvētas komiteju delegācijās, salīdzinot ar sieviešu īpatsvaru attiecīgajās nozarēs.

Katrā nozarē situācija ir atšķirīga, un tā galvenokārt izriet no iecelšanas procesa, kāds izveidojies valsts nodaļu organizācijās. Tomēr saskaņā ar Eiropas politiku par vienlīdzīgām

²⁷ Piemēram, Komisija veicinās lielas visaptverošas sporta komitejas izveidošanu tā vietā, lai veidotu atsevišķu komiteju katrā sporta veidā.

²⁸ Eiropas Kristāliskā silīcija sadarbības tīkls (NEPSI), kurā ietilpst darba ņēmēju un darba devēju nozaru asociācijas, kas 2006. gada 25. aprīlī parakstījušas sociālo dialogu "Nolīgums par strādnieku veselības aizsardzību, labi apstrādājot un izmantojot kristālisko silīcija oksīdu un to saturošos ražojumus".

²⁹ Tas ar panākumiem tika lietots, izstrādājot nolīguma projektu darbinieku aizsardzībai pret kristāliskā silīcija putekļiem 2006. gadā. Dažu komiteju vai darba grupu darbā kā novērotāji var piedalīties arī īpašu interešu grupu pārstāvji, MVU un/vai pašnodarbinātie.

iespējām un nediskrimināciju³⁰ Komisija ir aicinājusi Eiropas sociālos partnerus strādāt ar savām valstu nodaļām, lai tiktu sasniegta labāks dzimumu līdzsvars līdzdalības rādītājos un komiteju valžu sastāvā³¹. Komisija ir arī uzaicinājusi Eiropas sociālos partnerus turpmāk attīstīt esošās darbības un meklēt jaunas darbības izpratnes uzlabošanai un darba kārtība vienmēr iekļaut dzimumu līdztiesības jautājumus.

5. EIROPAS NOZARU SOCIĀLĀ DIALOGA KOMITEJU EFEKTIVITĀTES UZLABOŠANA

5.1. Sinerģijas un informācija starp nozarēm

Komisija atbalsta un veicina iniciatīvas starp komitejām un starpnozaru līmenī, un Eiropas nozaru sociālo dialogu. Pēdējos gados šādas sinerģijas ir nesusas augļus ne tikai apspriesto jautājumu ziņā, bet arī rezultātu ziņā, proti, ir noslēgti autonomie nolīgumi. Šāda veida sadarbība palielina pievienoto vērtību, ko var sniegt Eiropas nozaru sociālais dialogs, vienlaikus izvairoties no darbības nevajadzīgas pārklāšanās un atšķirībām sociālo partneru pozīcijās.

Nozīmīgs solis uz priekšu starpnozaru sadarbībā tika sperts 2006. gadā, kad 14 rūpniecības nozares noslēdza autonomu vairāknozaru nolīgumu par *strādnieku veselības aizsardzību, labi apstrādājot un izmantojot kristālisko silīcija oksīdu un to saturošos ražojumus*.

Tāldarba nozarē (2002) pirmo reizi tika izmantota sinerģija starp starpnozaru un nozaru sociālo dialogu. Telekomunikāciju nozare pirmā pieņēma vadlīnijas, pēc kurām vairākās nozarēs tika izstrādāts starpnozaru nolīgums. Pēc autonomā nolīguma par stresu darba vietā (2004) uz to tika ievietotas tiešas atsaucē privāto apsardzes uzņēmumu, būvniecības, elektroenerģijas un valsts pārvaldes nozaru kopīgajos dokumentos.

Starpnozaru 2006. gada autonomajā nolīgumā par vardarbību darba vietā nebija noteikti sīki izstrādāti noteikumi par vardarbību no trešo personu puses (piemēram, vardarbība, ko izdara personas ārpus uzņēmuma³²). Tirdzniecības, vietējās un reģionālās pārvaldes, slimnīcu un privāto apsardzes uzņēmumu nozares pēc tam šo starpnozaru nolīgumu mēģināja papildināt no īpaša nozares un/vai vairāknozaru viedokļa. Nosauktās nozares sāka risināt sarunas 2010. gadā attiecībā uz procesu orientēta teksta izstrādi.

Papildinot šos vairāknozaru piemērus, ir jāuzsver iespējamā pieredzes nodošana starp komitejām. Viens no jautājumiem, kas skar vairākas nozares ir par sociāli atbildīgu publisko iepirkumu. Vairākas komitejas strādāja pie šā jautājuma no sava redzes punkta, un sekojošās pieredzes apmaiņas rezultātā tika publicēta virkne līdzīgu brošūru/rokasgrāmatu, kurās tika sniegtas vadlīnijas organizācijām un valsts pārvaldes iestādēm, kuras šajās nozarēs piešķir publiskā iepirkuma līgumus³³. Šī pieredze ir ļoti nozīmīga Komisijas darbam par publiskā iepirkuma sociālajiem aspektiem. Arī šī pieredze ir izmantota daudzās citās nozarēs³⁴. Šādai sadarbībai ir vajadzīga regulāra informācijas plūsma par Eiropas nozaru sociālā dialoga darbībām un uzraudzību, lai varētu noteikt jautājumus, kas potenciāli ir svarīgi visiem. Viens no Komisijas instrumentiem savstarpējas bagātināšanās atvieglošanā starp komitejām ir

³⁰ LESD 10. pants — “Nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienība tiecas apkarot diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ.”

³¹ Komisijas dienesti apkopo datus par komiteju delegāciju dzimumu sastāvu.

³² Tā var būt gan agresīva klientu un pacientu izturēšanās, gan arī bruņota laupīšana.

³³ Privātās apsardzēs uzņēmumiem (1999), tīrīšanas un uzkopšanas pakalpojumu sniedzējiem (2002), tekstilizstrādājumu un apģērhu ražotājiem (2005) un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem (2006).

³⁴ Skatīt Komisijas dienestu darba dokumentu par vadlīnijām, kā ņemt vērā publiskā iepirkuma sociālos aspektus (Sociāli atbildīgs iepirkums).

*Liaison Forum*³⁵, kurā četras reizes gadā satiekas pārstāvji no visām Eiropas nozaru sociālā dialoga organizācijām.

Ļoti noderīgi ES nodarbinātības un sociālās politikas mērķu veicināšanai, kā minēts Lisabonas Līguma 9. pantā³⁶, ir sinerģiju uzlabošana starp komitejām un starp nozares un starpnozares sociālo dialogu.

5.2. Rezultātu efektivitāte un labāka to īstenošanas uzraudzība

Eiropas sociālā dialoga spēja uzlabot darba apstākļus visā Eiropā ir atkarīga no tā, vai dialoga rezultātus īsteno konkrētā darba vietā. Komisija 2004. gada 12. augusta paziņojumā³⁷ vērta Eiropas sociālā dialoga partneru uzmanību uz to, ka vajadzīgi sīki izstrādāti noteikumi pēcpārbaudei un ziņošanai, lai pārraudzītu dialoga rezultātu ietekmi.

Lielākā daļa no Eiropas nozares sociālo partneru organizācijām ir raksturīgs zems centralizācijas līmenis. Tām ir ierobežotas spējas ietekmēt savas valstu nodaļas. Lai veiktu Eiropas līmenī notikuša dialoga pēcpārbaudi valsts līmenī, ir vajadzīga valsts nozares sociālo partneru efektīva iesaistīšana ES dialogā un jābūt mijiedarbībai starp ES sociālā dialoga mehānismiem un dažādām valsts rūpniecības nozares sistēmām. Efektīva pēcpārbaude valsts līmenī ir cieši saistīta ar sociālo partneru reprezentativitāti, tāpēc ļoti svarīgi, lai komitejas ir pēc iespējas aptverošākas un lai tās vajadzības gadījumā spēj iesaistīt jaunus dalībniekus — valsts organizācijas, kas nav iesaistītas komiteju darbā Eiropas līmenī var nevēlēties īstenot noteikumus, pie kuriem tās nav strādājušas.

Lielākajai daļai no ES nozaru sociālā dialoga rezultātiem ir “vispārējs” raksturs, to mērķis ir veicināt izpratni, iepazīstināt ar paraugpieredzi, palīdzēt veidot vienprātību un uzticēšanos. Rezultātus valsts līmenī var vērtēt ar kvalitatīviem rādītājiem, bet ne ar sistemātiskiem kvantitatīviem datiem.

Lai valsts līmenī īstenotu autonomos nolīgumus, kas noslēgti ES līmenī, tādos nolīgumos paredzēts, ka to parakstītāji un valstu nodaļas īsteno pēc savas iniciatīvas, izmantojot valstī pieņemtās procedūras (tiesību akti, kolektīvie līgumi, rīcības kodeksi, rekomendācijas instrumentu izvēlē utt.). Prasība veikt pēcpārbaudi ir vēl stingrāka gadījumā, ja sociālie partneri nolemj noslēgt nolīgumu, kura rezultātā tiek apturēts Komisijas tiesību akta priekšlikums. Tāpēc ES sociālajiem partneriem šādi nolīgumi ir jāīsteno efektīvi un pilnībā. Eiropas sociālajiem partneriem ir vairāk jādarbojas pārraudzības procesā un jāizstrādā attiecīgās norādes, lai uzlabotu šādu dokumentu īstenošanu un vērtēšanu³⁸.

Komisija var sniegt tiem koordinācijas un tehnisko atbalstu — tulkot oriģinālus, ko pieņēmuši valsts sociālie partneri, izstrādāt īstenošanas rokasgrāmatas, sagatavot informācijas lapas vai arī rokasgrāmatas par nepārtrauktu izglītošanos vai par uzraudzību un Eiropas sociālo partneru un Komisijas ziņojumu izstrādi.

³⁵ Komisija šo forumu organizē 4 – 5 reizes gadā un ielūdz tajā piedalīties Eiropas sociālo partneru organizāciju un sociālā dialoga komiteju ģenerālsēkretārus, priekšsēdētājus un citus ieinteresētus biedrus nozares un starpnozares līmenī. Galvenais foruma mērķis ir sniegt iespēju apmaiņai ar informāciju un pieredzi un uzlabot sinerģijas starp nozarēm un starp nozaru un starpnozares sociālajiem dialogiem.

³⁶ “Nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienība ņem vērā prasības, kas saistītas ar atbilstīga sociālās aizsardzības līmeņa nodrošināšanu, ar sociālās atstumtības apkarošanu, kā arī ar izglītības, mācību un cilvēku veselības aizsardzības līmeņa paaugstināšanu.”

³⁷ Sk. 11. zemspītras piezīmi.

³⁸ Piemēram tādus, kas paredzēti, lai īstētu autonomo nolīgumu par strādnieku veselības aizsardzību, labi apstrādājot un izmantojot kristālisko silīcija oksīdu un to saturošos ražojumus.

Komisija atbild par nozaru sociālā dialoga komiteju darba pārraudzīšanu un darbības stimulēšanu, ņemot vērā katras nozares īpatnības. Komisija pievērš uzmanību tādiem jautājumiem kā atbilstoša darba plāna, reglamenta, saturīgas sanāksmju darba kārtības pieņemšana un uz rīcību vērstu protokolu un secinājumu izveide, un efektīva šo elementu pēcpārbaude. Pieredze rāda, ka komitejām var būt relatīva miera periodi tāpēc, ka radušies konflikti starp sociālajiem partneriem vai tām trūkst reprezentivitātes. Tādos gadījumos Komisija turpina sniegt atbalstu komitejām, vienlaikus neizslēdzot iespēju pārtraukt tādas komitejas darbu, kas nespēj pildīt tās uzdevumus.

5.3. Labāka Eiropas fondu izmantošana

Ir pieejams Komisijas finansējums, lai sniegtu atbalstu Eiropas nozaru sociālā dialoga uzsākšanai un darbībai. Tie ir pieejami sanāksmju organizēšanai, ekspertu izdevumu atmaksāšanai un mutiskajai tulkošanai. Komisija organizē vairāk nekā 180 sanāksmju gadā (kopumā 1-2 plenārsēdes un 3-4 darba grupu sanāksmes gadā katrai komitejai).

Komisija vēlas izmantot šos fondus ekonomiski, produktīvi un efektīvi. Eiropas nozaru sociālajiem partneriem savlaicīgi ir jāizstrādā atbilstoši darba plāni, darba kārtības, darba dokumenti un ieguldījumi, jāorganizē efektīvas sanāksmes un vislabākajā veidā jāizmanto Komisijas sniegtās iespējas (*piemēram, apmaiņai ar informāciju un kompetencēm, mutiskās tulkošanas režīmus vai telpas, kas nodotas partneru rīcībā*).

Komisija atbalsta arī projektus no divām budžeta pozīcijām, kas tai dod iespēju sniegt finansējumu sociālā dialoga, informācijas un mācību pasākumiem³⁹ Eiropas un valsts līmenī. Nozaru sociālie partneri ir iesaistīti vairāk nekā 100 projektos. Katru gadu ir apmēram 30 – 50 projekti, kuros iesaistītas nozaru sociālie partneru organizācijas un to nodaļas.

6. SECINĀJUMS

Šis Eiropas nozaru sociālā dialoga pēdējo 12 gadu darbības novērtējums liecina par tā vērtīgo sniegumu Eiropas sociālā modeļa izveidē. Tas norāda, ka ir tieša saistība starp valsts sociālā dialoga efektivitāti un sociālā dialoga efektivitāti Eiropas līmenī un ka abi šie līmeņi savstarpēji bagātinās. Novērtējumā uzsvērts, ka nozaru sociālā dialoga komitejām ir jāpielāgojas jauniem uzdevumiem un pārmaiņām politikā.

Nozaru sociālā dialoga komitejas ir sociālo partneru pamats saskaņošanai, vienotai rīcībai un sarunām, un šis aspekts būtu turpmāk jāizmanto visiem nozaru sociālajiem partneriem. Lai veicinātu konsultatīvo aspektu komitejām vajadzētu sistemātiskāk iesaistīties ietekmes novērtējuma procesā. Arī dalība papildus autonomajam dialogam nozares padomēs prasmju jautājumos var sociālajiem partneriem līdzēt iesaistīties kopīgās darbībās ar citiem partneriem.

Lai veicinātu sarunu aspektu, komiteju rīcībā ir elastīgs instruments darba jautājumu risināšanai un risinājumiem, kas pieskaņoti nozaru dažādībai un sarežģītībai. Komisija nodrošinās adekvātu un proporcionālu finanšu un tehnisko atbalstu nozaru sociālā dialoga komitejām, lai tādējādi Eiropas sociālie partneri varētu sniegt augstas kvalitātes priekšlikumus un sasniegtu kopējos mērķus, kas ir pareizi īstenoti un pārraudzīti.

Lai paplašinātu nozaru sociālā dialoga komiteju darbības jomu uz visiem ekonomikas un darba tirgus sektoriem, Komisija ir izvēlējusies elastīgu, proaktīvu pieeju. Tas liecina par pievienoto vērtību, kāda ir jaunu nozaru sociālā dialoga komiteju izveidei. Komisija ir vienmēr veicinājusi visaptverošu pieeju Eiropas nozaru sociālā dialoga komiteju izveidē,

³⁹ Budžeta pozīcija 04.03.03.01 Darba attiecības un sociālais dialogs,
Budžeta pozīcija 04.03.03.02 Informācijas un apmācības pasākumi strādnieku organizācijām.

vienlaikus respektējot plurālisma principus⁴⁰ un sociālo partneru autonomiju. Eiropas sociālajiem partneriem vajadzētu pieņemt pasākumus, kas atviegļina visu attiecīgo sociālo partneru integrāciju.

Pirms veidot jaunu komiteju, sociālajiem partneriem vajadzētu izmēģināt darboties pārbaudes posmā. Partneriem vajadzētu izvērtēt, vai to pārvaldes potenciāls ir pietiekams, lai iesaistītos Eiropas politikas jomu veidošanas procesā. Lai jo īpaši jaunajās dalībvalstīs uzlabotu potenciālu, valsts nozares sociālajiem partneriem un pārvaldes iestādēm iesaka pilnībā izmantot finanšu atbalstu no sociālā dialoga budžeta pozīcijām un Eiropas Sociālo fonda.

Lai uzlabotu Eiropas sociālā dialoga reprezentivitāti, Eiropas sociālajiem partneriem būtu regulāri jāpārskata savu komiteju sastāvs, lai nodrošinātu to, ka tajās ir atspoguļotas pārmaiņas viņu nozarē un ekonomikā kopumā. Nozares sociālā dialoga attīstība nosaka nepieciešamību paātrināt nozares reprezentivitātes izpēti un atjaunināšanas ātrumu, lai tas atbilstu pārmaiņu ātrumam.

Lai uzlabotu Eiropas nozaru sociālā dialoga efektivitāti, īpaša uzmanība jāpievērš konsultācijām, konsekvencei un sineģijām starp nozarēm. Vispiemērotākā vieta šādām diskusijām un apmaiņai ar paraugpraksi ir *Liaison Forum*.

Lai izceltu Eiropas nozaru sociālā dialoga darba rezultātus un atbalstītu īstenošanas pārraudzību, sociālajiem partneriem vajadzētu izmantot visu iespējamo palīdzību, ko var sniegt Komisija. Tas ir koordinēšanas un tehniskais atbalsts, izpratnes veicināšana un ziņojumu izstrāde. Komisija regulāri sniedz pārskatu par Eiropas sociālā dialoga attīstību divreiz gadā iznākošajā ziņojumā “Darba attiecības Eiropā” un sniedz ziņojumu dalībvalstīm darba attiecību ģenerāldirektoru grupā.

Pašreizējā ekonomiskā krīze ir apliecinājusi Eiropas sociālā dialoga nozīmi starpnozaru un nozaru līmenī, kā arī sociālo partneru iniciatīvu nozīmi, kas izstrādātas, ņemot vērā uzņēmumu un nozaru realitāti. Līdzīgi starpnozaru dialogam liela nozīme ir arī nozaru sociālajam dialogam, kā to liecina dažādās komitejās veiktais darbs. Nozaru sociālie partneri var piedalīties šajā darbā.

Komisija turpinās atbalstīt šādas iniciatīvas kā daļu no stratēģijas “Eiropa 2000” un šo iniciatīvu savstarpēji stiprinošās ekonomikas, sociālās un vides politikas jomas, lai gatavotu augsni izejai no pašreizējās krīzes.

⁴⁰ Gaisa transporta komiteja respektē lidlauka pakalpojumu, gaisa satiksmes pārvaldības un lidmašīnu personālu intereses, vienlaikus nodrošinot sinerģijas starp apakšnozarēm.

Annex 1

European sectoral social partners' organisations consulted under Article 154 (TFEU)

Sectoral organisations representing employers

- Association of Commercial Television in Europe (ACT)
- Airports Council International — Europe (ACI-Europe)
- Association of European Airlines (AEA)
- Association of European Professional Football Leagues (EPFL)
- Association of European Public Postal Operators (PostEurop)
- Association of European Radios (AER)
- Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe (AMICE)
- Association of National Organisations of Fishing Enterprises in the EU (EUROPECHE)
- Banking Committee for European Social Affairs (EBF-BCESA)
- Civil Air Navigation Services Association (CANSO)
- Coiffure EU
- Committee of Agricultural Organisations in the European Union (COPA)
- Community of European Railway and Infrastructure Companies (CER)
- Community of European Shipyards' Associations (CESA)
- Confederation of European Paper Industries (CEPI)
- Confederation of National Associations of Tanners and Dressers of the European Community (COTANCE)
- Council of European Employers of the Metal, Engineering and Technology-Based Industries (CEEMET)
- Council of European Municipalities and Regions (CEMR)
- Employers' Group of the Committee of Agricultural Organisations in the European Union (GEOPA)
- Euracoal
- Euromines
- European Aggregates Association (UEPG)
- European Apparel and Textile Organisation (EURATEX)
- European Association of Cooperative Banks (EACB)
- European Association of Potash Producers (APEP)
- European Barge Union (EBU)
- European Broadcasting Union (EBU)
- European Chemical Employers Group (ECEG)
- European Club Association (ECA)
- European Community Shipowners Association (ECSA)
- European Committee of Sugar Manufacturers (CEFS)
- European Confederation of the Footwear Industry (CEC)
- European Confederation of Iron and Steel Industries (Eurofer)
- European Confederation of Private Employment Agencies (Eurociett)
- European Confederation of Woodworking Industries (CEI-Bois)
- European Construction Industry Federation (FIEC)
- European Coordination of Independent Producers (CEPI)
- European Federation of Cleaning Industries (EFCI)
- European Federation of Contract Catering Organisations (FERCO)
- European Federation of Education Employers (EFEE)
- European Federation of National Insurance Associations (CEA)
- European Federation of Security Services (CoESS)

- European Furniture Manufacturers' Federation (UEA)
- European Furniture Industries' Confederation (EFIC)
- European Hospital and Healthcare Employers' Association (HOSPEEM)
- European Industrial Minerals Association (IMA)
- European Rail Infrastructure Managers (EIM)
- European Regions Airline Association (ERA)
- European Savings Banks Group (ESBG)
- European Skippers' Organisation (ESO)
- European Telecommunications Network Operators' Association (ETNO)
- European Union of the Natural Gas Industry (EUROGAS)
- General Committee for Agricultural Cooperation in the European Union (COGECA)
- Hotels, Restaurants and Cafés in Europe (HOTREC)
- International Air Carrier Association (IACA)
- International Aviation Handlers' Association (IAHA)
- International Federation of Film Producers' Associations (FIAPF)
- International Federation of Insurance Intermediaries (BIPAR)
- International Road Transport Union (IRU)
- Performing Arts Employers' Associations League Europe (PEARLE)
- Retail, Wholesale and International Trade Representation to the EU (EuroCommerce)
- Union of the Electricity Industry (EURELECTRIC)

Sectoral European trade union organisations

- European Arts and Entertainment Alliance (EAEA)
- European Confederation of Independent Trade Unions (CESI)
- European Cockpit Association (ECA)
- European Federation of Building and Woodworkers (EFBWW)
- European Federation of Journalists (EFJ)
- European Federation of Public Service Unions (EPSU)
- European Federation of Trade Unions in the Food, Agriculture and Tourism Sectors and Allied Branches (EFFAT)
- European Metalworkers' Federation (EMF)
- European Mine, Chemical and Energy Workers' Federation (EMCEF)
- European Trade Union Committee for Education (ETUCE)
- European Trade Union Federation: Textiles, Clothing and Leather (ETUF:TCL)
- European Transport Workers' Federation (ETF)
- International Federation of Actors (FIA)
- International Federation of Musicians (IFM)
- International Federation of Professional Footballers' Associations — Division Europe (FIFPro)
- Union Network International — Europe (UNI europa)
- Union Network International — Media and Entertainment International — Europe (EUROMEI)

Annex 2

Art 154 Sectoral Consultations since 2006 (From database on consultations of the EU social partners)

Dates	Subject	Social partners contribution	Results
2006	Musculoskeletal disorders	First phase of consultation, 2004	Framework of actions in the agriculture sector, 2006
2006	Strengthening of maritime labour standards	First phase of consultation, 2006	Agreement on Maritime Labour Standards, 2008 implemented through an EU directive, 2009
2006	Blood-borne infections due to needle stick injuries	First phase of consultation, 2006 Second phase, 2007	Framework Agreement on prevention from sharps injuries in the hospital sector, 2009 <i>implemented through an EU directive, 2010</i>
2007	Carcinogens, mutagens and reprotoxic substances	First phase of consultation, 2004 Second phase in 2007	Multisectoral agreement on crystalline silica, 2006
2009	Exclusions from certain directives of seafaring workers	First consultation, 2009	
2009	Exposure to electromagnetic fields at work	First consultation, 2009	
2010	Reviewing the working time directive	First-phase consultation, 2010	

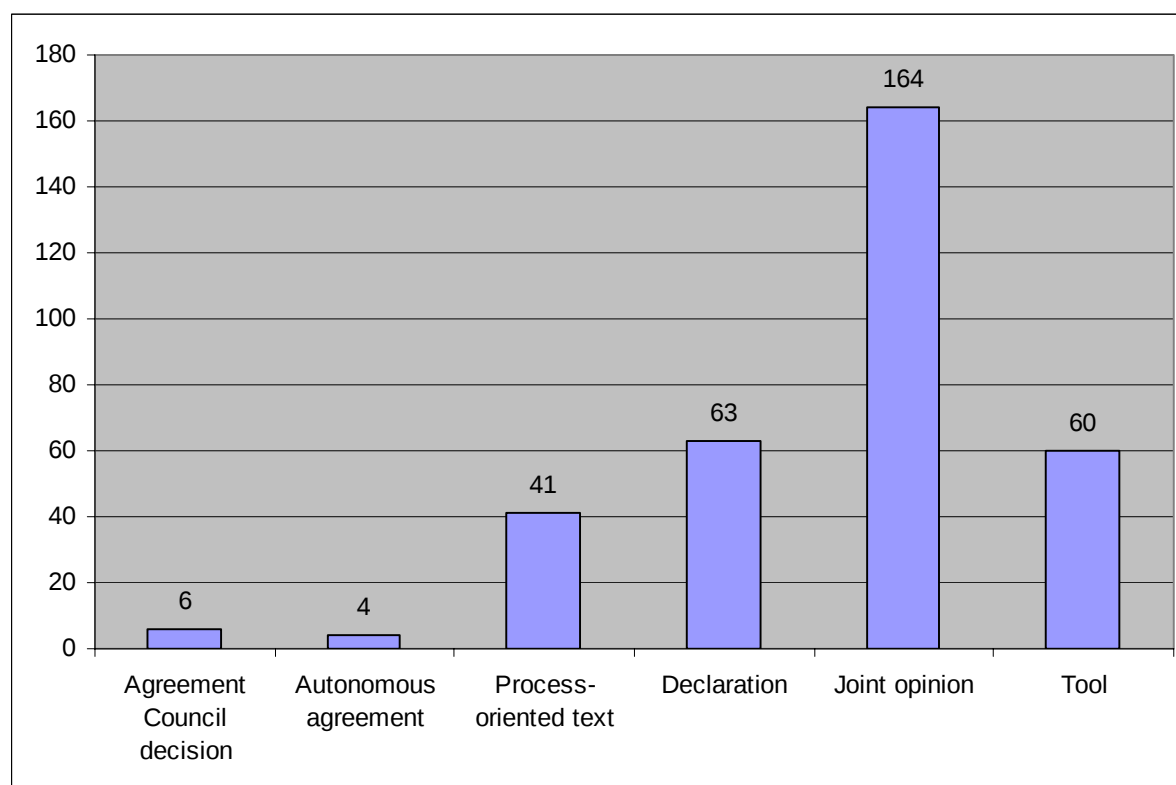
Annex 3

Categories of texts and outcomes of European sectoral social dialogue⁴¹

Category of texts	Sub-categories	Follow-up measures
Agreements	Implementation by directives Implementation by social partners (Article 155)	Implementation reports
Process-oriented texts	Framework of actions; guidelines, codes of conduct, policy orientations	Follow-up reports
Joint opinions and tools	Declarations, guides, handbooks websites, tools	No follow-up clauses Promotional activities

Annex 4

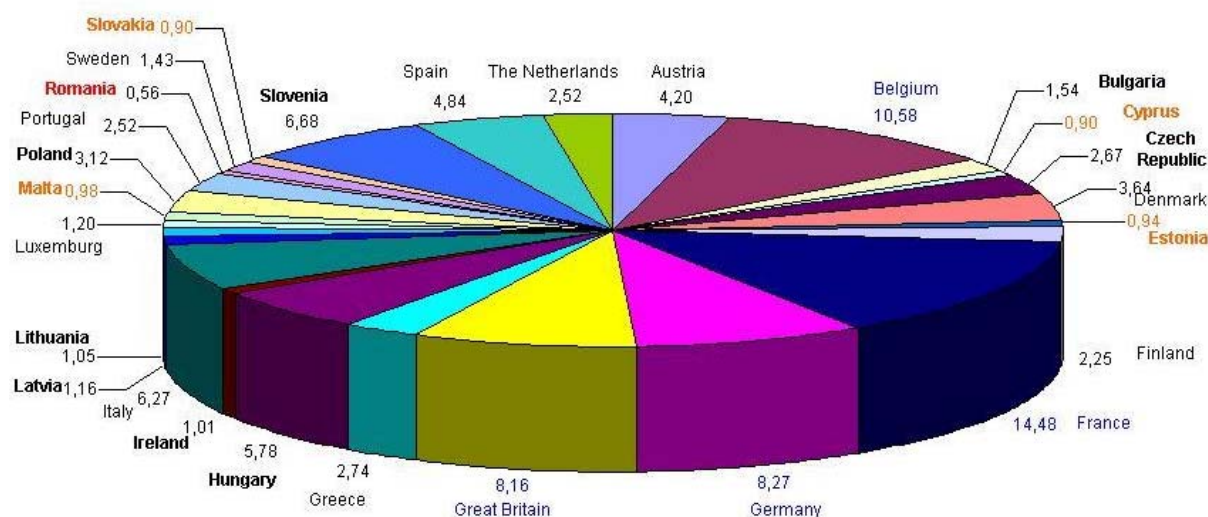
Joint outcomes of the European social dialogue committees (1998- February 2010)

⁴¹ This typology does not imply any ranking between outcomes, taking into account that new committees usually first focus on joint opinions and common projects to improve understanding and strengthen trust before envisaging agreements, while long-standing or more experienced committees are more likely to engage in the negotiation of agreements.

Annex 5

Total participation of Member State representatives in delegations taking part in committee plenary meetings (based on 8 sectors, 2005-2008)

The overall participation graph shows that social partner representatives from the new Member States Cyprus (0.90 %), Malta (0.98 %), Estonia (0.94 %), Romania (0.56 %) and Slovakia (0.94 %) have participated least in all the plenary sessions analysed, followed by Bulgaria (1.54 %), Ireland (1.01 %), Lithuania (1.05 %), Latvia (1.16 %), Luxembourg (1.20 %) and Sweden (1.43 %). Participation rates have been highest for representatives from Belgium (10.58 %), France (14.48 %), United Kingdom (8.16 %) and Germany (8.27 %).

Annex 6

Responsibilities in the implementation process of autonomous agreements and process-oriented texts

Actors	Responsibilities
National social partners	Main responsibility for implementation Translation (if necessary) Dissemination of autonomous agreement and information Discussions/negotiations between social partners Developing implementing measure Reporting about implementation activities
European social partners	Assistance and advice (e.g. translation, best practices) Coordination and monitoring of activities Yearly progress reports and final implementation reports Interpretation (in case of doubts/requests)
National authorities	Subsidiary role in implementation, e.g. through regulation or legislation (not compulsory)
Commission	Assistance and financial support (if necessary) Monitoring and assessment

Annex 7

European Sector Councils on Jobs and Skills

Context

In the December 2008⁴² and June 2009⁴³ Communications, the Commission announced the possibility of providing a framework and financial support to Member States setting up networking projects called "European sector councils on jobs and skills". During 2009, the Commission consulted stakeholders, particularly EU sectoral social partners, about this idea, during sectoral social dialogue committees, at the Liaison forum and during a restructuring forum on 7-8 December dedicated to anticipating skills at sectoral level⁴⁴. Social partners welcomed the idea of reinforced cooperation and exchanging information about skills needed. To assess the feasibility of setting up European sector councils, the Commission launched a feasibility study last year, with a survey and interviews with key stakeholders. Results from the study recommended setting up sector skills councils under certain conditions. In its report⁴⁵, the expert group on New Skills for New Jobs also recommended the creation of EU sector councils to analyse what skills would be needed; to address skills mismatches and to bring updated information and advice to the attention of policymakers and other stakeholders in the field of employment, education and training. This initiative also has the support of the Consultative Commission on Industrial Change at the European Economic and Social Committee⁴⁶.

Objectives

Companies and workers of a given sector face common challenges across the Union. This applies to anticipating skills and matching them with the requirements of the labour market. There is, however, little or no exchange of information between those who monitor the development of these issues at national level. The Commission therefore wishes to offer support for a platform at sectoral level for social partners and national observatories on skills and employment. This would enable sharing of information and best practice and provide recommendations on quantitative and qualitative trends in employment and skills needs in a given sector, as well as on other issues related to qualifications and competences.

The Commission invites the sectoral social partners to take the lead and engage on a voluntary basis in networking efforts aimed at developing a European sector council in their sector on a voluntary basis. The Commission will provide a framework and financial support for partners inviting in this regard, within the limits of its resources to develop this networking. This support will be conditional on an evaluation of the councils in terms of output, commitment, satisfaction and value-added.

⁴² COM (2008) 868 final: *New Skills for New Jobs — Anticipating and matching labour market and skills needs*.

⁴³ COM (2009) 257 final: *A Shared Commitment for Employment*.

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=209&furtherEvents=yes>.

⁴⁵ *New Skills for New Jobs: Action Now*

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=697&furtherNews=yes>.

⁴⁶ Exploratory opinion CCMI/68 adopted the 17/02/2010 on *Matching skills to the needs of industry and evolving services — possible introduction of sector-based employment-skills councils at European level*.

Structure proposed

European sector councils would take the form of networks among national observatories on skills and employment, together with European sectoral social partners (or other representative stakeholders) who would chair the council of their sector and be responsible for its day-to-day management. To ensure that skills mismatch issues are adequately addressed, relevant European representatives from education and training organisations should be invited to participate.

Timetable and Commission support

The Commission envisages setting up sector councils in two phases: first, identifying existing national observatories and councils on jobs and skills, and second, setting up the sector council, bringing together these bodies in a network. The first and second phases of the process should be launched in 2010 and 2011 for a limited number of pilot sectors. The Commission also envisages the possibility of supporting the setting up of a transversal council to allow for exchanges among sector councils.

Annex 8

Involvement of social partners and sectoral social dialogue committees (SSDC) in the Commission impact assessment procedure

The annex to the revised Impact Assessment Guidelines⁴⁷ contains a specific section on standards for consulting social partners (p. 15, point 5.2). It makes a distinction between initiatives in the field of social policy on the one hand, and social implications for a specific sector on the other. The revised guidelines clarify the need for consultation of existing European sectoral social dialogue committees should there be social implications in the sector concerned:

Commission Decision 98/500/EC stipulates that each sectoral social dialogue committee, for the sector of activity for which it is established, 'shall be consulted on developments at Community level having social implications'. You should therefore verify whether your initiatives will create social implications for a sector for which a sectoral social dialogue committee exists. If this is the case a consultation of the committee has to be organised with the assistance of the Unit 'Social Dialogue and Industrial Relations' in DG EMPL.

EU social partners have welcomed the clarification in the revised guidelines regarding the need for timely and systematic information and consultation of SSDCs if there are social implications at sectoral level.

Consultation of sectoral social dialogue committees is complementary to other forms of consultation, notably public consultations, and it differs from wider consultation of other actors in civil society in that social partners engaged in SSDCs are recognised by the Commission as representative actors of the sector concerned. A consultation of an SSDC on an impact assessment would include a definition of the underlying problem, the relevant policy options and an estimate of social and employment impacts of the various options and any relevant accompanying mitigating policy measures.

A possible joint position of the committee on the impact assessment can therefore give a strong, representative indication about realistic policies and their impacts and implementation. It can improve policy-making and facilitate the communication of decisions. Addressing requests to the relevant committees has two advantages. It is a means of obtaining a formal and representative view based on existing social dialogue structures and contributes to the development and policy relevance of European social dialogue at sectoral level.

The consultation of SSDCs in the context of impact assessments is organised on the basis of their existing work programmes and meeting planning, in cooperation with the 'Social Dialogue and Industrial Relations' Unit of DG EMPL and other Commission services involved. The policy services responsible for the impact assessments take due account of the opinions expressed by the European social dialogue committees in the context of their consultation. To enable transparent and efficient consultation, the Commission will publish a list of all planned impact assessments, along with the Commission work programme.

⁴⁷ See footnote No15.

Annex 9

Overview of NACE classifications for the committees

Sector	NACE classification
Agriculture	NACE rev.2 class 01 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 01) most closely covers the sector, including the growing of crops, fruits and vegetables, the raising of animals, landscape gardening, hunting and related agricultural and animal husbandry service activities, and excluding forestry and logging and related activities, fishing and fish farming and veterinary activities.
Agro-food industry **	NACE rev.2 classes 10-12 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 15-16 and 51.3-51.4) most closely cover manufacture of food products, beverages and tobacco products.
Audiovisual services	NACE rev.2 classes 18, 58-60 and 63 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 22 and 92) most closely covers the sector, including: printing and publishing activities; the reproduction of recorded media; motion pictures and video, radio and television programme production, distribution and broadcasting activities; recreational, cultural and sporting activities; activities of news agencies.
Banking	NACE rev.2 class 64 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 65) most closely covers the sector and includes banks, credit institutions and financial service activities other than insurance and pension funds.
Central administration*	NACE rev.2 class 84 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 75) most closely covers the sector, including general public administration activities, regulation of the activities of providing health care, education, cultural services, compulsory social security and other social services, foreign affairs, defence activities, justice and judicial activities, public order and safety activities, and fire service activities.
Chemical industry	NACE rev.2 classes 20-22 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 24-25) most closely covers the sector, including petrochemicals and plastics, specialty and fine chemicals, pharmaceutical products and pharmaceutical preparations, and consumer and other chemicals.
Civil aviation	NACE rev.2 classes 51.1, 51.21 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 62.A and 62.2) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including scheduled and non-scheduled passenger and freight air transport as well as relevant support activities, ground handling and air traffic management.
Cleaning industry	NACE rev.2 class 81.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 74.7) most closely covers the sector, including: services provided by specialised contractors, building maintenance and associated cleaning, cleaning of trains, buses and planes, waste management services and disinfecting and exterminating activities.
Commerce	NACE rev.2 classes 45-47 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 50-52) most closely cover the sector, including retail and wholesale trade including repair and trade of motor vehicles.
Construction	NACE rev.2 classes 41-43 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 45), covering all forms of building and civil engineering activities as well as specialised construction activities such demolition and site preparation and the renting of construction or demolition equipment with operators.
Contract catering	NACE rev.2 class 56.29 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 55.51-55.52) most closely covers the sector, including canteens, catering and other food service activities.
Education	NACE rev.2 class 85 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 80) most closely covers the sector, including pre-primary, primary, general secondary, technical and vocational, tertiary, adult and other education
Electricity	NACE rev.2 class 35.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 40.1) most closely covers the sector, including the production, transmission, distribution and trade of electricity.

Extractive industries	NACE rev.2 classes 05 and 07-09 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 10 and 13-14) most closely covers the sector, including: mining of hard coal, lignite, iron and non-ferrous metal ores, and minerals; extraction of peat and salt; other mining and quarrying activities and support activities; it excludes the extraction of crude petroleum and natural gas.
Footwear	NACE rev.2 classes 15.2, 22.19 and 22.29 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 19.3) most closely cover the sector, including the manufacture of footwear from materials such as textiles, plastics, rubber or leather as well as specialised products such as snowboard boots and protective footwear.
Furniture	NACE rev.2 class 31 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 36.1) most closely covers the sector, including manufacture of office and shop furniture, kitchen and other furniture.
Gas	NACE rev.2 class 35.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 40.2) most closely covers the sector, including production, distribution and trade of gas.
Horeca	NACE rev.2 classes 55-56 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 55) most closely covers the sector, including hotels and accommodation, restaurants, catering, cafés, canteens, short-stay accommodation and similar establishments.
Hospitals	NACE rev.2 classes 86-87, and notably NACE rev.2 class 86.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 85.11), most closely cover the sector, including hospital, human health and care activities.
Information and communication technology services (ICTS) **	NACE rev.2 classes 58-63 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 22, 64.2, 72, 92) most closely cover publishing activities, motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities, programming and broadcasting activities, news agencies, telecommunications, computer programming and information services activities.
Inland waterways	NACE rev.2 classes 50.3-50.4 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 61.2) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including inland passenger and freight water transport as well as relevant support activities.
Insurance	NACE rev.2 class 65 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 66) most closely covers the sector and includes insurance, reinsurance and pension funding, except compulsory social security.
Live performance	NACE rev.2 class 90 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 92.3) most closely covers the sector, including artistic and literary creation, performing arts, interpretation, operation of arts facilities, fair and amusement parks and other entertainment activities in direct contact with the public.
Local and regional government	No specific NACE classification covers local and regional government. NACE rev.2 class 84.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 75.1) covers administration of the state and the economic and social policy of the community, and NACE rev.2 class 84.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 75.2) covers the provision of services to the community as a whole (excluding central government). Other activities such as social work, health care and education are covered by other NACE classes and may in many cases form part of local and regional government, too.
Maritime transport	NACE rev.2 classes 50.1-50.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 61.1) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including sea and coastal passenger and freight transport as well as relevant support activities.
Metal industry	NACE rev.2 classes 25-30 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 28-30) most closely cover the sector, including manufacture of metal products; computer, electronic and optical products; electrical equipment; machinery and equipment; motor vehicles; ships and boats.
Paper industry	NACE rev.2 class 17 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 21) most closely covers the sector, including manufacture of pulp, paper and paper products.
Personal services	NACE rev.2 class 96.02 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 93.02) most closely covers the sector, including hairdressing and other beauty treatment.

Postal services	NACE rev.2 classes 53.1-53.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 64.11-64.12) most closely cover the sector, including postal and courier activities. However, the services provided by postal operators may also include communication, logistics, retail, money transmission and other financial services, and many others besides. Indeed, the NACE rev.2 classification has been adapted to allow for a distinction of activities into 'postal activities under universal service obligation' and 'other postal and courier activities'.
Private security	NACE rev.2 class 80 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 74.6) most closely covers the sector, including private security activities, security systems service activities and investigation activities.
Professional football	NACE rev.2 class 93.12 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 92.62) most closely covers the activities of sport clubs. Professional football is one part of this classification.
Railways	NACE rev.2 classes 49.1-49.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 60.1) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including passenger and freight rail transport as well as relevant support activities.
Road transport	NACE rev.2 classes 49.3-49.4 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 60.2) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including passenger and freight transport as well as relevant support activities.
Sea fisheries	NACE rev.2 class 0.3 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 0.5) most closely covers the sector, including marine and freshwater fishing and aquaculture.
Shipbuilding	NACE rev.2 classes 30.1 and 33.15 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 35.1) most closely cover the sector, including the building, repair and maintenance of ships and boats.
Sports **	NACE rev.2 class 93.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 92.6 and 93.0) most closely covers sports activities, including the operation of sports facilities, activities of sports clubs, fitness facilities and other sports activities.
Steel	NACE rev.2 class 24.10 (equivalent to NACE rev.1.1 class 27.1) most closely covers the sector, including manufacture of basic iron and steel and of ferro-alloys.
Sugar	NACE rev.2 classes 10.81-10.82 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 15.83-15.84) most closely cover the sector, including the manufacture of sugar and sugar confectionary.
Tanning & leather	NACE rev.2 class 15.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 19.1-19.2) most closely covers the sector, including tanning and dressing of leather, and manufacture of luggage, handbags, saddlery and harness.
Telecommunications	NACE rev.2 classes 60.1-60.2, 61 and 82.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 64.2) most closely cover the sector, including: radio and television broadcasting; wired, satellite and other telecommunications activities; maintenance of the network; and call centre activities.
Temporary agency work	Temporary agency work cuts across NACE sector classifications and refers to situations where workers are employed by an agency, and then, via a commercial contract, hired out to perform work assignments at a user enterprise.
Textile & clothing	NACE rev.2 classes 13-14 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 17-18) most closely cover the sector, including the manufacture and production of textiles and clothing.
Woodwork	NACE rev.2 class 16 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 20) most closely covers the sector, including sawmilling and planing of wood and manufacture of wood and products of wood and cork, except furniture, and excluding forestry and logging activities.

* committee in test phase; ** candidate sector for new representativeness studies

Annex 10**Number of employees in the EU in 2008, by sector (NACE-2)**

	NACE CLASS AND DESCRIPTION	NUMBER OF EMPLOYEES (IN 1000)	NUMBER OF EMPLOYEES (IN %)
1	CROP AND ANIMAL PRODUCTION	2.277	1.23 %
2	FORESTRY AND LOGGING	404	0.22 %
3	FISHING AND AQUACULTURE	95	0.05 %
5	MINING OF COAL AND LIGNITE	366	0.20 %
6	EXTRACTION OF CRUDE PETROLEUM AND NATURAL GAS	95	0.05 %
7	MINING OF METAL ORES	62	0.03 %
8	OTHER MINING AND QUARRYING	258	0.14 %
9	MINING SUPPORT SERVICE ACTIVITIES	129	0.07 %
10	MANUFACTURE OF FOOD PRODUCTS	4.115	2.22 %
11	MANUFACTURE OF BEVERAGES	496	0.27 %
12	MANUFACTURE OF TOBACCO PRODUCTS	60	0.03 %
13	MANUFACTURE OF TEXTILES	863	0.46 %
14	MANUFACTURE OF WEARING APPAREL	1.532	0.83 %
15	MANUFACTURE OF LEATHER AND RELATED PRODUCTS	476	0.26 %
16	MANUFACTURE OF WOOD AND OF PRODUCTS OF WOOD AND CORK	1.140	0.61 %
17	MANUFACTURE OF PAPER AND PAPER PRODUCTS	702	0.38 %
18	PRINTING AND REPRODUCTION OF RECORDED MEDIA	1.017	0.55 %
19	MANUFACTURE OF COKE AND REFINED PETROLEUM PRODUCTS	230	0.12 %
20	MANUFACTURE OF CHEMICALS AND CHEMICAL PRODUCTS	1.413	0.76 %
21	MANUFACTURE OF BASIC PHARMACEUTICAL PRODUCTS AND PHARMACEUTICAL PREPARATIONS	849	0.46 %
22	MANUFACTURE OF RUBBER AND PLASTIC PRODUCTS	1.569	0.85 %
23	MANUFACTURE OF OTHER NON-METALLIC MINERAL PRODUCTS	1.479	0.80 %
24	MANUFACTURE OF BASIC METALS	1.391	0.75 %

25	MANUFACTURE OF FABRICATED METAL PRODUCTS	3.828	2.06 %
26	MANUFACTURE OF COMPUTER	1.658	0.89 %
27	MANUFACTURE OF ELECTRICAL EQUIPMENT	1.507	0.81 %
28	MANUFACTURE OF MACHINERY AND EQUIPMENT N.E.C.	3.192	1.72 %
29	MANUFACTURE OF MOTOR VEHICLES	3.168	1.71 %
30	MANUFACTURE OF OTHER TRANSPORT EQUIPMENT	1.113	0.60 %
31	MANUFACTURE OF FURNITURE	1.325	0.71 %
32	OTHER MANUFACTURING	989	0.53 %
33	REPAIR AND INSTALLATION OF MACHINERY AND EQUIPMENT	935	0.50 %
35	ELECTRICITY	1.549	0.83 %
36	WATER COLLECTION	441	0.24 %
37	SEWERAGE	149	0.08 %
38	WASTE COLLECTION	887	0.48 %
39	REMEDIATION ACTIVITIES AND OTHER WASTE MANAGEMENT SERVICES	48	0.03 %
41	CONSTRUCTION OF BUILDINGS	4.977	2.68 %
42	CIVIL ENGINEERING	1.399	0.75 %
43	SPECIALISED CONSTRUCTION ACTIVITIES	7.677	4.14 %
45	WHOLESALE AND RETAIL TRADE AND REPAIR OF MOTOR VEHICLES AND MOTORCYCLES	3.207	1.73 %
46	WHOLESALE TRADE	6.632	3.57 %
47	RETAIL TRADE	15.710	8.46 %
49	LAND TRANSPORT AND TRANSPORT VIA PIPELINES	4.976	2.68 %
50	WATER TRANSPORT	290	0.16 %
51	AIR TRANSPORT	482	0.26 %
52	WAREHOUSING AND SUPPORT ACTIVITIES FOR TRANSPORTATION	2.561	1.38 %
53	POSTAL AND COURIER ACTIVITIES	1.930	1.04 %
55	ACCOMMODATION	2.090	1.13 %
56	FOOD AND BEVERAGE SERVICE ACTIVITIES	5.389	2.90 %
58	PUBLISHING ACTIVITIES	1.113	0.60 %

59	MOTION PICTURE	312	0.17 %
60	PROGRAMMING AND BROADCASTING ACTIVITIES	277	0.15 %
61	TELECOMMUNICATIONS	1.315	0.71 %
62	COMPUTER PROGRAMMING	2.067	1.11 %
63	INFORMATION SERVICE ACTIVITIES	225	0.12 %
64	FINANCIAL SERVICE ACTIVITIES	4.058	2.19 %
65	INSURANCE	1.104	0.59 %
66	ACTIVITIES AUXILIARY TO FINANCIAL SERVICES AND INSURANCE ACTIVITIES	898	0.48 %
68	REAL ESTATE ACTIVITIES	1.255	0.68 %
69	LEGAL AND ACCOUNTING ACTIVITIES	2.235	1.20 %
70	ACTIVITIES OF HEAD OFFICES; MANAGEMENT CONSULTANCY ACTIVITIES	811	0.44 %
71	ARCHITECTURAL AND ENGINEERING ACTIVITIES; TECHNICAL TESTING AND ANALYSIS	1.887	1.02 %
72	SCIENTIFIC RESEARCH AND DEVELOPMENT	770	0.41 %
73	ADVERTISING AND MARKET RESEARCH	799	0.43 %
74	OTHER PROFESSIONAL	497	0.27 %
75	VETERINARY ACTIVITIES	147	0.08 %
77	RENTAL AND LEASING ACTIVITIES	441	0.24 %
78	EMPLOYMENT ACTIVITIES	1.015	0.55 %
79	TRAVEL AGENCY	544	0.29 %
80	SECURITY AND INVESTIGATION ACTIVITIES	1.185	0.64 %
81	SERVICES TO BUILDINGS AND LANDSCAPE ACTIVITIES	2.932	1.58 %
82	OFFICE ADMINISTRATIVE	1.066	0.57 %
84	PUBLIC ADMINISTRATION AND DEFENCE; COMPULSORY SOCIAL SECURITY	15.573	8.39 %
85	EDUCATION	14.727	7.93 %
86	HUMAN HEALTH ACTIVITIES	11.405	6.14 %
87	RESIDENTIAL CARE ACTIVITIES	3.780	2.04 %
88	SOCIAL WORK ACTIVITIES WITHOUT ACCOMMODATION	4.347	2.34 %
90	CREATIVE	541	0.29 %

91	LIBRARIES	603	0.32 %
92	GAMBLING AND BETTING ACTIVITIES	307	0.17 %
93	SPORTS ACTIVITIES AND AMUSEMENT AND RECREATION ACTIVITIES	1.146	0.62 %
94	ACTIVITIES OF MEMBERSHIP ORGANISATIONS	1.618	0.87 %
95	REPAIR OF COMPUTERS AND PERSONAL AND HOUSEHOLD GOODS	332	0.18 %
96	OTHER PERSONAL SERVICE ACTIVITIES	1.884	1.02 %
97	ACTIVITIES OF HOUSEHOLDS AS EMPLOYERS OF DOMESTIC PERSONNEL	2.392	1.29 %
98	UNDIFFERENTIATED GOODS- AND SERVICES-PRODUCING ACTIVITIES OF PRIVATE HOUSEHOLDS FOR OWN USE	11	0.01 %
99	ACTIVITIES OF EXTRATERRITORIAL ORGANISATIONS AND BODIES	171	0.09 %
NO ANSWER		696	0.37 %
TOTAL		185.615	100.00 %

SOURCE: Eurostat, Labour Force Survey; annual averages